

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренко В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

вступати, як заманеться, не вимагаючи у них відповідальності, самостійності. Такі батьки дозволяють дітям робити все, що вони хочуть, аж до того, що не звертають уваги на спалахи гніву й агресивності поведінки. Все це призводить до того, що у дітей не виникає бажання засвоювати соціальні норми поведінки, не формується самоконтроль і почуття відповідальності.

У житті кожної людини батьки відіграють велику і відповідальну роль. Вони дають перші зразки поведінки. Дитина прагне бути схожим на матір і батька. Коли батьки розуміють, що багато в чому від них самих залежить формування особистості дитини, то вони поведуться так, що всі їхні вчинки і поведінка в цілому сприяє формуванню тих якостей і такого розуміння людських цінностей, які вони хочуть йому передати. Такий процес можна вважати цілком свідомим, так як постійний контроль над своєю поведінкою, за ставленням до інших людей, увага до організації сімейного життя дозволяє виховувати дітей у найбільш сприятливих умовах, що сприяють їх всебічному і гармонійному розвитку. Сім'я, нездатна виховувати, призводить до серйозних порушень в процесі соціалізації дитини. Тому проблема впливу сімейного виховання на розвиток і становлення особистості є настільки актуальною.

Список використаних джерел

1. Баркан А.И. Практическая психология для родителей, или как научиться понимать своего ребенка. Его Величество Ребенок — какой он есть А.И.Баркан.. – М., 1999. – 429 с.
2. Земская М. Сім'я и личность: Пер. с пол. Васильева Л.В. / М.Земская. – М.: Изд-во «Прогрес», 1986.
3. Нартова-Бочавер С. Психология личности и межличностных отношений / С.Нартова-Бочавер. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. — 416 с.(Серия «Психология — XX век»)..
4. Каган, В.Е. Тоталитарное сознание и ребенок: семейное воспитание [Текст] / В.Е.Каган // Вопросы психологии. – 1992. – № 1-2. – С. 14-21.

УДК 159.923:7

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ Сардарян Метакся, студентка магістратури РДГУ

Керівник: Сторож О.В., кандидат психологічних наук, доцент

Життя доводить, що в складних умовах, в умовах, що постійно змінюються, найкраще орієнтується, приймає рішення, працює людина творча, гнучка, креативна, здатна до генерування і використання нового

(нових ідей і задумів, нових підходів, нових рішень). Творчість не виростає на порожньому місці, творчість – властивість, як правило, професіоналів своєї справи, які ефективно працюють у відповідній галузі. Творчість базується на розвинених мисленні та уяві, інтелекті і є його особистісним дериватом (про це вже йшлося вище) [5, с. 186].

Питання розвитку творчої особистості представлено у роботах вітчизняних та західних психологів: В. М. Дружиніна, З. І. Калмикової, В. В. Клименко, Г. С. Костюка, О. І. Кульчицької, В. О. Моляко, Я. А. Пономарьова, В. А. Роменця, Т. М. Титаренко. Серед західних психологів вагомий внесок у розуміння творчої природи особистості зробили видатні вчені: Дж. Гілфорд, А. Маслоу, Т. Рібо, Р. Стернберг, З. Фрейд, Е. Фромм, К. Юнг та ін.

У сучасній психології існує уявлення про особистість як відкриту багатовимірну цілісну систему, що розвивається (Б. Г. Ананьєв, Г. С. Костюк, С. Д. Максименко). Будь-яка діяльність (праця), фізична і розумова, може стати творчою діяльністю або творчістю.

Творчість – продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення. Для творчої діяльності характерним є *наявність певного задуму*, а саме: змінити методи, прийоми у тій чи іншій галузі, створити нове знаряддя, сконструювати нову машину, здійснити певний науковий експеримент, написати художній твір, створити музичну п'єсу, намалювати картину тощо. Для здійснення творчого задуму потрібна попередня підготовча робота, яка полягає в обміркуванні його змісту, з'ясуванні деталей, шляхів реалізації та збиранні потрібних матеріалів. Здійснення творчого задуму являє собою велику і напружену працю, яка потребує участі і піднесення всіх сил людини, максимальної зосередженості на предметі творчості.

Діяльність людини тільки тоді стає творчістю, коли сприяє розвитку людської особистості, людської культури, а найголовніше – духовності особистості. Творчість завжди обумовлена принципами істини, добра, краси, їх синтезом – духовністю.

Природа творчості може бути розкрита через певні показники, а саме:

- Істоти, у яких розвинутий пошуковий механізм характеризуються мінімальною агресивністю щодо свого оточення та найчутливіші до закликів допомоги інших істот [4, с. 132].

- Творчість є основою розвитку емпатійних здібностей, здатності розуміти точку зору іншої людини, формування непрагматичної ціннісно-світоглядної орієнтації особистості. Творчість передбачає вихід за межі рольових установок особистості, вміння дистанціюватися від ситуації, готує умови для досягнення однієї з головних цілей розвитку людини — статусу

творчої особистості, оскільки творчість є виходом у сферу багатозначного, бісоціативного розуміння реальності та її опанування. Творчість та альтруїзм позитивно взаємокорелюють та щільно пов'язані, що свідчить про відкритість творчої особистості світові [2, с. 65].

- Творчість є однією з цілей розвитку особистості та може бути пов'язаною з такими категоріями, як самоактуалізація, самовдосконалення, самоздійснення, самовираження.

- Творчість є цілісним утворенням, вона не обмежується такими аспектами функціонування психіки людини, як образний, логічний, поведінковий та ін., а проявляється на всіх рівнях психічної активності людини.

- Творчості притаманні синергетичні риси, тому творча людина виявляє феномен творчої багатомірності, коли окремий таланти людини складається із суми її талантів.

- Так звані творчі люди характеризуються гранично-біфукарційними, амбівалентними, особливостями, наприклад, вони проявляють себе як одночасно екстраверти та інтроверти; вони скромні та горді одночасно.

На думку Дж. Гілфорда, В. В. Клименко, А. Маслоу, Р. Мея, К. Роджерса, Р. Стернберга та ін., творча особистість включає в себе ряд компонентів та характеристик притаманних цьому поняттю. До основних характеристик творчої особистості відносять: здатність до самоактуалізації, креативність, готовність до ризику, нерівномірність успіхів під час вивчення різних навчальних предметів, наявність творчого потенціалу, високий рівень мотивації, самобутність, високий рівень розвитку емпатії, семантична гнучкість. Характеризуючи творчу особистість в цілому, можна констатувати такі її особливості: інтелектуальний потенціал – гнучкість, швидкість, дивергентність, здатність до наслідування; допитливість – внутрішня пізнавальна мотивація, відчуття нового; ініціатива – постійна активність і зайнятість, працелюбність, любов до труднощів; незалежність, самостійність, прагнення до самовираження; наполегливість, відданість справі; оригінальність, творчість: прагнення до творчих задач та занять, винахідливість; ерудиція, самореалізація [3, с. 267].

Отже, на творчу діяльність впливає почуття новизни справи, потреба в ній сучасників. У зв'язку з цим відбуваються мобілізація духовних сил і неусвідомлена, інтуїтивна поява нових образів, способів дій у ході розв'язання проблеми.

Список використаних джерел

1. Альтшуллер Г. С. Как стать гением: жизненная стратегия творческой личности / Г. С. Альтшуллер, Н. М. Вертин. – Минск: Беларусь, 1994. – 479 с.

2. Герасимчук И. М. Философия творчества: Монография / И. М. Герасимчук. – К.: ЭКМО, 2006. – 120 с.
3. Маслоу А. Г. Самоактуализированные люди: исследование психологического здоровья / А. Г. Маслоу // Общая психология. Тексты: В 3 т. Изд. 2-е, испр. и доп. / Отв. ред. В. В. Петухов. – М. : УМК «Психология», 2004. – Т. 2 : Субъект деятельности. Книга 3. – С. 267-269.
4. Ротенберг В. С. Мозг. Обучение. Здоровье : кн. для учителя / В. С. Ротенберг, С. М. Бондаренко. – М. : Просвещение, 1989. – 239 с.
5. Трофімов Ю. Л. Психологія: підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. – К. : Либідь, 2001. – 560 с.

УДК 159.929.2

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ Я-КОНЦЕПЦІЇ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Свінтозельська Катерина, здобувач вищої освіти РДГУ

Керівник: Павелків Р.В., доктор психологічних наук, професор

Найбільш важливою визначальною ознакою раннього юнацького віку є фундаментальні зміни у сфері самосвідомості, які мають кардинальне значення для всього подальшого розвитку людини і становлення її як особистості. На фоні активного формування самосвідомості в осіб раннього юнацького віку виражається власна незалежна система еталонів самооцінювання і самоставлення, все більше розвиваються здібності проникнення у свій власний світ, який впливає на подальший професійний вибір. У цей час учень починає усвідомлювати свою унікальність і неповторність, в його свідомості відбувається поступова переорієнтація із зовнішніх оцінок (переважно батьківських) на внутрішні. Таким чином, формується своя Я-концепція, яка сприяє усвідомленій чи неусвідомленій побудові поведінки молодого людини (І.С. Кон, С.Б. Кузикова, І.А. Слободянюк, Л.М. Співак та ін.).

На момент завершення школи випускник стоїть на порозі відкриття нових перспектив та горизонтів свого подальшого життя. Перед ним постають фундаментальні завдання соціального та особистісного самовизначення. Хлопці та дівчата в цей важкий, але в той же час цікавий і насичений період їхнього життєвого шляху повинні замислюватись над такими серйозними питаннями: як знайти своє місце в житті, обрати справу

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету